

**CHERNENKO G. N. Preparation of future primary schools' teachers to conducting lesson of natural history.**

*There was exposed the problem of professional preparation of future primary schools' teachers to conducting lessons of natural history in the article. It is found out the essence of concepts "professional preparation" and "pedagogical competence". There was made the analysis of educational programme out on-course "The methodology of educating the educational area natural history", that studied in higher pedagogical establishments. There was exposed four stages of preparation of future primary schools' teachers to conducting lesson of natural history: theoretical, practically-laboratory, pedagogical practice, independent work. The different types of activity of future primary schools' teachers offer on each of the stages of preparation to conducting lesson of natural history.*

**Keywords:** professional preparation, pedagogical competence, primary schools' teachers, educational programmers, educational process on the lessons of natural history, stages of preparation.

УДК 373.5.015.31678637.091.12

**Чугунова Є. В.**

## **ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗИЧНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ**

*У статті висвітлено структурне наповнення дозвіллевої діяльності, що охоплює: споживання культурних цінностей, спілкування, суспільно-корисну роботу, творчі заняття, самоосвіту, пасивний відпочинок. Розкрито сутність поняття "музично-дозвіллева діяльність", її вплив на художньо-естетичний розвиток учнівської молоді. Окреслено вікову специфіку учнівської молоді її потребу сферу та систему цінностей. Дано перелік організованих форм музично-дозвіллевої діяльності до яких відносяться музичні гуртки (вокальні, інструментальні, гуртки навчання гри на музичних інструментах, музичні театри, хорові колективи, музично-літературні вітальні, музичні свята, конкурси, концерти.*

**Ключові слова:** діяльність, дозвіллева діяльність, музично-дозвіллева діяльність, організація, художньо-естетичний розвиток, учнівська молодь

Сучасний стан розвитку соціально-культурної сфери України вимагає пошуку шляхів якісного вдосконалення організації вільного часу учнівської молоді. Особливої гостроти набувають питання художньо-естетичного розвитку молодого покоління українців у сфері дозвіллевої діяльності.

Наукові пошуки вітчизняних дослідників у галузі теорії та практики художньо-естетичного виховання, основні засади яких викладені в національній доктрині розвитку освіти, Національній програмі виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Концепції естетичного виховання учнів у загальноосвітніх закладах України, показали, що художньо-естетичний розвиток особистості особливо ефективно здійснюється саме у вільний від занять та уроків час, на дозвіллі.

У науковій літературі вільний час трактується як "дозвілля", що з англійської „Leisure” - свобода вибору дій. Проте, на жаль, не кожен індивід вміє користуватися свободою, що надає йому дозвілля. Адже дозвілля – це не бездіяльна сфера вільного часу, а добровільна, продумана та свідомо організована діяльність, успішність якої зумовлена внутрішнім спрямуванням та бажанням особистості.

За структурним наповненням дозвілля діяльність охоплює: споживання культурних цінностей, спілкування, суспільно-корисну роботу, творчі заняття, самоосвіту, пасивний відпочинок. Найхарактернішою ознакою дозвілля є постійний пошук задоволеності. Важливим для цієї сфери є самовизначення індивіда, що в деякій мірі виступає самоціллю. Слід зауважити, що самовизначення потребує високого духовного рівня особистості та відповідних соціокультурних умов.

Проблеми використання дітьми вільного часу вивчали С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський; особливості розвитку особистості у сфері вільного часу досліджували М. Аріарський, В. Кірсанов, О. Сасихов, В. Тріюдін; питання організації дозвіллевої діяльності школярів висвітлювались у наукових роботах Є. Акнаєва, М. Бушканця, Г. Волощенко; різні аспекти естетичного виховання школярів були предметом вивчення В. Верховинця, А. Макаренка, С. Миропольського.

Але в цих працях недостатньо уваги приділено дослідженню питання впливу музично-дозвіллевої діяльності на художньо-естетичний розвиток учнівської молоді, розкриттю можливостей організації такої діяльності старшокласників з метою всебічного розвитку їх особистості.

Спираючись на дані педагогічних спостережень, які показали, що учні не завжди можуть самостійно і раціонально спланувати свій вільний час, особливо якщо у них відсутній чітко виражений інтерес, крізь призму психологічного стану учнівської молоді дозвілля слід розглядати через емоційне сприйняття особистістю дозвіллевих занять.

Дозвіллева діяльність може бути як сферою розвитку людських можливостей, так і джерелом злочинної поведінки, що є відхиленням від норм. Вирішення цієї проблеми ми вбачаємо у спрямуванні організації дозвіллевої діяльності на формування творчо активної особистості, здатної повноцінно сприймати прекрасне, гармонійне, досконале у житті, жити і творити за законами краси.

Зважаючи на це, доречним буде спрямувати дозвіллеву діяльність у русло музичного мистецтва. Адже за даними соціологічних досліджень у сфері дозвілля учнівської молоді центральне місце посідає музичне мистецтво як найбільш улюблене серед сучасної молоді. Саме у вільний від навчання час учнівська молодь має потребу і інтерес до спілкування з музичним мистецтвом, які безпосередньо залежать від рівня художньо-

естетичного розвитку особистості.

Серед музичних уподобань перевага віддається слуханню естрадної музики, відвіданню естрадних концертів, перегляду передач вокального жанру, де фактична інформація втілена в художню форму, сприйняття якої супроводжується емоціями. Ці емоції й зберігають інтерес до творів музичного мистецтва. Художньо забарвлена інформація відтворює в нас той емоційний стан, що виникає при першому знайомстві з твором музичного мистецтва і викликає задоволення.

Належачи до сфери вільного часу, музичне дозвілля привертає учнівську молодь своєю нерегламентованістю і добровільністю вибору різних форм діяльності, емоційною забарвленістю, демократичністю. Саме музично-дозвіллева діяльність розвиває такі якості, які допомагають особистості не тільки досягти успіху у цій сфері, але й бути творцем художньо-естетичних цінностей, насолоджуватись ними і красою навколишньої дійсності. Відповідно до цього, забезпечення особистісного становлення учнівської молоді шляхом організації музичного дозвілля з орієнтацією на духовно збагачену особистість є нагальною потребою українського суспільства.

Враховуючи вікову специфіку учнівської молоді (15-17 років – період між дитинством і дорослістю), зазначимо, що саме у цей час старшокласники опиняються на порозі реального, дорослого життя і перебувають у пошуку самих себе, смислу свого буття. У потребовій сфері переважають мотиви, пов'язані з самовизначенням та підготовкою до самостійного дорослого життя. Юнаки прагнуть усвідомити себе членом суспільства, обрати свій життєвий шлях, вибрати власну систему цінностей, ідеалів, визначити свою соціальну роль та відповідні форми поведінки.

У юнацькому віці виразно постає потреба у формуванні світогляду, тобто розумінні закономірностей оточуючого світу, і створенні власної системи поглядів, тому нормально розвинений старшокласник цікавиться широким колом явищ політики, економіки, мистецтва.

Зростання інтелектуальних і фізичних можливостей старшокласників визначає найбільш помітну рису їхньої поведінки – прагнення до самоствердження. Позитивні форми самоствердження полягають у досягненнях в навчанні, спорті, музиці. Негативне самоствердження виступає у вигляді захоплення субкультурою з її небезпечним ухилом у бік зневаги до моралі.

Отже, щоб уникнути тенденції негативізму у поведінці старшокласників, слід спрямувати музично-дозвілlevу діяльність підростаючого покоління на розвиток їх художньо-естетичних якостей, що дозволить учнівській молоді не тільки досягнути успіху у цій сфері, а й бути творцем естетичних цінностей, сформувати здатність створювати прекрасне в мистецтві і житті.

Мистецтво має унікальні можливості впливу на людину, тому художньо-естетичне виховання потрібно розглядати не лише як процес набуття художніх знань і вмінь, а, насамперед, як універсальний засіб особистісного розвитку старшокласників на основі виявлення індивідуальних творчих здібностей, різнобічних естетичних потреб та інтересів.

Саме через заняття музичним мистецтвом у вільний час проявляються такі ознаки художньо-естетичного ставлення до життя: бачення, розуміння, створення краси і гармонії в праці, в пізнанні, в оточуючому середовищі, розкриття естетичного змісту у різних формах художньої творчості, розвиток естетичних почуттів, потреб, ідеалів смаків.

Аналіз сучасного стану художньо-естетичного розвитку учнівської молоді показав, що саме сфера музично-дозвілєвої діяльності може виступати як цінність духовного світу. Адже захоплення музичним мистецтвом, безпосередня музична діяльність у сфері вільного часу несуть у собі естетичне навантаження, здатне дарувати особистості естетичну насолоду, перетворюючись у процесі взаємодії в її внутрішній духовний зміст, тим самим формуючи гармонійну та досконалу особистість.

Завдяки плідному спілкуванню з мистецтвом у сфері музично-дозвілєвої діяльності учнівська молодь набуває естетичного досвіду, а згодом, з досвідом формується певний естетичний ідеал як своєрідний зразок, із позиції якого особистість вчиться оцінювати різні життєві ситуації, відповідально ставитися до себе і результатів своєї праці, що облагороджує важливі напрями їхньої життєдіяльності, сприяє художньо-естетичному вихованню.

Адже саме акцентуація на художньо-естетичний розвиток учнівської молоді у процесі музично-дозвілєвої діяльності сприятиме формуванню творчо активної особистості, здатної повноцінно сприймати прекрасне, гармонійне, досконале у житті, природі, мистецтві, жити за законами краси.

Отже, одним із чинників художньо-естетичного розвитку учнівської молоді ми вважаємо музично-дозвілєву діяльність, у процесі якої через сприймання творів музичного мистецтва виникає усвідомлення власної оцінки музичних творів та їх власна інтерпретація. При цьому відбувається зіставлення музичних явищ з іншими явищами культури, мистецтва, фактами життя.

Організована музично-дозвілєва діяльність учнівської молоді обумовлює реалізацію цілеспрямованої дії на формування художньо-естетичних інтересів та смаків особистості. Адже саме завдяки творчій діяльності старшокласників у сфері музичного дозвілля відбувається вплив на їх художньо-естетичний розвиток. Тому слід організовано і послідовно розвивати художньо-естетичні якості учнівської молоді через різні форми

музично-дозвіллевої діяльності.

Педагогічні можливості позашкільного виховного простору у межах музично-дозвіллевої діяльності привертають сьогодні все більшу увагу психологів, соціологів, педагогів, оскільки саме тут здійснюється активний контакт особистості з різними видами музичного мистецтва, акумулюється її життєвий і культурний досвід.

До організованих форм музично-дозвіллевої діяльності слід віднести всілякі музичні гуртки (вокальні, інструментальні, гуртки навчання гри на музичних інструментах, музичні театри, хорові колективи, музично-літературні вітальні, музичні свята, конкурси, концерти). У межах шкільних закладів функціонують гуртки і студії різних напрямків художньої самодіяльності, художньої творчості тощо. Саме завдяки участі у різних формах музично-дозвіллевої діяльності учнівська молодь не тільки пасивно може сприймати музичне мистецтво, а й активно діяти, творити. А через процес сприймання, інтерпретації творів мистецтва і практичної художньо-творчої діяльності в учнів формується особистісно-ціннісне ставлення до дійсності та мистецтва, розвиваються естетична свідомість, загальнокультурна художня компетентність, здатність до самореалізації, потреба в духовному самовдосконаленні.

Вищезазначене дає підставу стверджувати, що сфера музичного дозвілля служить не тільки відпочинку й розвазі, не тільки відновленню нормального стану тіла і душі, вона - мета й засіб художньо-естетичного розвитку молодшої людини.

#### *Використана література:*

1. Бочелюк В. Й. Дозвіллезнавство : [навч. посібник] / В. Й. Бочелюк, В. В. Бочелюк. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 208 с.
2. Брылин Б. А. Музыкально-творческое развитие учащихся в условиях досуга: [монография] / Борис Андреевич Брылин. – Киев : КГИК, 1998. – 200 с.
3. Довідник учителя художньо-естетичного циклу в запитаннях та відповідях / упоряд. М. С. Демчишин. – Х. : Веста: Видавництво "Ранок", 2006. – С. 370-400.
4. Скрипченко О. В. Вікова та педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук. – Київ, 2001. – С. 233-260.
5. Фурсенко Т. Ф. З досвіду організації музичного дозвілля підлітків / Т. Ф. Фурсенко // Мистецтво та освіта. – 2002. – № 1. – С. 13-15, 30-36.

#### *References:*

1. Bocheliuk V. Y. Dozvilieznavstvo : [navch. posibnyk] / V. Y. Bocheliuk, V. V. Bocheliuk. – K. : Tsentr navchalnoi literatury, 2006. – 208 s.
2. Brylin B. A. Muzykalno-tvorcheskoe razvitie uchashchikhsya v usloviyakh dosuga: [monografiya] / Boris Andreevich Brylin. – Kiev : KGIK, 1998. – 200 s.
3. Dovidnyk uchytielia khudozhno-estetychnoho tsykladu v zapytanniakh ta vidpovidakh / uporiad. M. S. Diemchyshyn. – X. : Vesta: Vydavnytstvo "Ranok", 2006. – S. 370-400.
4. Skrypchenko O. V. Vikova ta pedahohichna psykholohiia / O. V. Skrypchenko, L. V. Dolynska, Z. V. Ohorodniichuk. – Kyiv, 2001. – S. 233-260.

5. Fursenko T. F. Z dosvidu orhanizatsii muzychnoho dozvillia pidlitkiv / T. F. Fursenko // Mystetstvo ta osvita. – 2002. – № 1. – S. 13-15, 30-36.

**ЧУГУНОВА Е. В. Организация музыкально-досуговой деятельности, как фактор художественно-эстетического развития учащейся молодежи.**

*В статье освещены структурное наполнение досуговой деятельности, что охватывает: потребление культурных ценностей, общение, общественно-полезную работу, творческие занятия, самообразование, пассивный отдых. Раскрыта сущность понятия "музыкально-досуговая деятельность", ее влияние на художественно-эстетическое развитие учащейся молодежи. Определена возрастная специфика учащейся молодежи ее потребностная сфера и система ценностей. Дан перечень организованных форм музыкально-досуговой деятельности к которой относятся музыкальные кружки (вокальные, инструментальные, кружки обучения игре на музыкальных инструментах, музыкальные театры, хоровые коллективы, музыкально-литературные гостиные, музыкальные праздники, конкурсы, концерты.*

**Ключевые слова:** деятельность, досуговая деятельность, музыкально-досуговая деятельность, организация, художественно-эстетическое развитие, учащаяся молодежь.

**CHUGUNOVA Y. V. Organisation of musical and leisure activity as a factor artistic and aesthetic development of students.**

*In the article the structural content of leisure activities that include: consumption of cultural values, communication, socially useful work, creative activities, self-education, passive recreation. The essence of the concept of "musical and recreational activities" and its influence on artistic and aesthetic development of students. Outlined age-specific youth potrebovu its scope and value system. Given a list of organized forms of musical dozvilyevoyi activities which include musical groups (vocal, instrumental, mugs learning to play musical instruments, musical theater, choirs, musical and literary drawing room, music festivals, competitions, concerts.*

**Keywords:** activities, leisure activities, music and leisure strong and dynamic partnership, organization, artistic and aesthetic development, school youth.

УДК 378.011.3–051:62/69]:741.2

**Шабига С. Б., Цісарук В. Ю.**

## **ПЕРСПЕКТИВИ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ**

*У статті окреслюються основні перспективні напрямки графічної підготовки майбутніх учителів технологій та її місце у системі загальної професійної компетенції; подані приклади ефективної інтеграції та міжпредметних зв'язків навчальних дисциплін з метою ефективного формування знань та умінь студентів у контексті інноваційних перетворень, передбачених законом "Про Освіту" (від 06.09.2014).*

**Ключові слова:** учитель технологій, графічна підготовка, комп'ютерна графіка, графічні дисципліни.